

ΙΟΛΑΉ ΤΙΠΟΤΑ

Δέσποινα Κρητικού, Θάνη Κόκκαλη

Επανάχρηση της βίλας Ιόλα στην Αγία Παρασκευή και επαναλειτουργία
της ως σύγχρονο queer κέντρο

C O N C E P T _

Η βίλα αποτελεί κληρονομιά του Αλέξανδρου Ιόλα ο οποίος υπήρξε μια εμβληματική μορφή στον παγκόσμιο καλλιτεχνικό κόσμο. Ο χώρος θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως σύγχρονο καταφύγιο τέχνης και πολιτισμού καθώς ο Ιόλας την είχε μετατρέψει σε ένα ζωντανό εκθεσιακό χώρο. Αποτελούσε σημείο συνάντησης της ελληνικής και διεθνούς καλλιτεχνικής πνευματικής και κοινωνικής ελίτ.

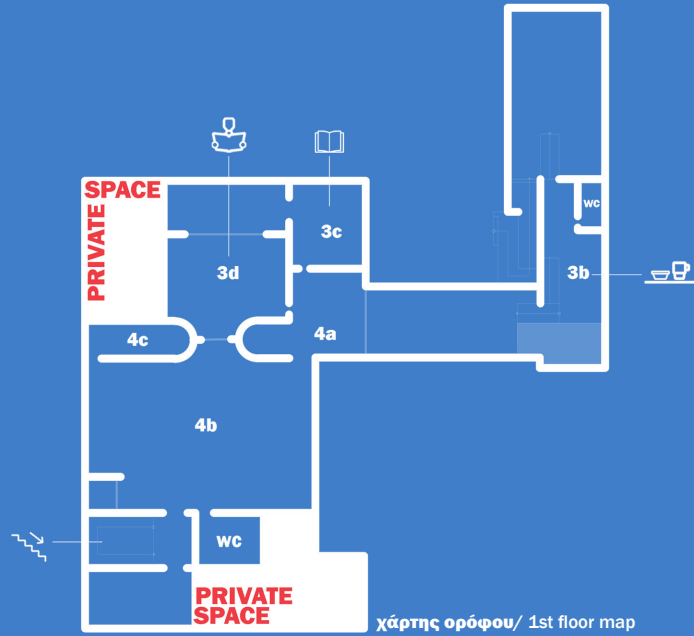
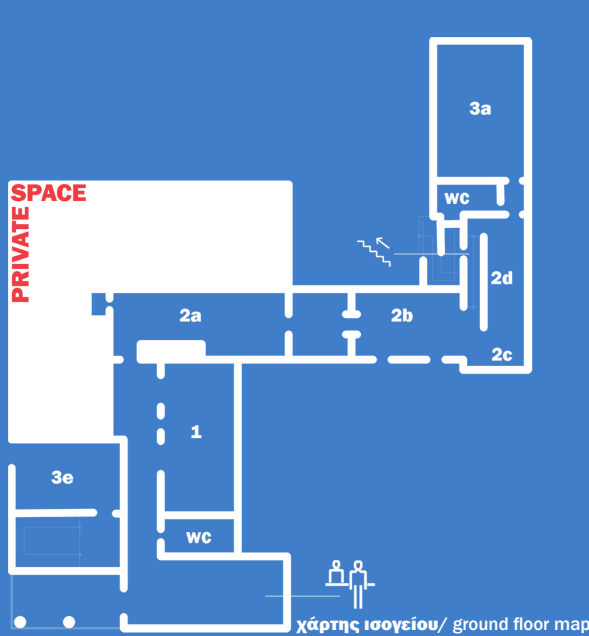
Με αφετηρία τον βίο και το όραμα του Αλέξανδρου Ιόλα, δημιουργείται ένα queer πολιτιστικό κέντρο με πρόθεση προσέγγισης της ζωής που έκρυβε η βίλα όσο κατοικούσε εκεί ο συλλέκτης. Ένα μέρος της βίλας είναι ιδιωτικό και προάγει ένα κοινοβιακό τρόπο κατοίκησης που προάγει την συλλογικότητα και την ενότητα, εμπνευσμένο από τα queer houses της ballroom σκηνής του 80'. Σε σημεία του δημοσίου τμήματος της βίλας έχει τοποθετηθεί κόκκινο δίχτυ το οποίο έχει το ρόλο του υπνοδωματίου, και ταυτόχρονα επιχειρεί ένα σχόλιο στην σύγχρονη υποκριτική στάση της κοινωνίας που αποδέχεται και υποστηρίζει την «κρυφή σεξουαλική ζωή/ταυτότητα». Η υπόλοιπη βίλα αφήνεται ανοιχτή στο κοινό. Στο χώρο αναπτύσσονται δύο μόνιμες εκθέσεις ενώ ένα άλλο τμήμα της διατίθεται σε νέους LGBTQI+ καλλιτέχνες με σκοπό να εκθέτουν την τέχνη τους περιοδικά.

Πλάνο βίλας Ιόλα/ Iola's villa plan

- 1. Περιοδική έκθεση/Contemporary exhibition
- 2. Έκθεση για την βίλα Ιόλα/Iola's villa exhibition
 - 2a. timeline/χρονολόγιο
 - 2b. μαρμάρινο τραπέζι/marble table
 - 2c. διάγραμμα επεκτάσεων της βίλας/villa's extensions diagram
 - 2d. διάγραμμα παρελθοντικής μορφής της βίλας/villa's extensions diagram

- 3. Επιπρόσθετες παροχές/Facilities
 - 3a. αίθουσα εργαστηρίου/workshop room
 - 3b. καφετέρια/cafe
 - 3c. βιβλιοθήκη/library
 - 3d. αναγνωστήριο/reading room
 - 3e. κατάστημα αναμνηστικών/gift shop

- 4. Shelters exhibition
 - 4a. instructions room
 - 4b. clue room
 - 4c. solve the case room

2 /lola's villa exhibition

2 Iola's villa exhibition

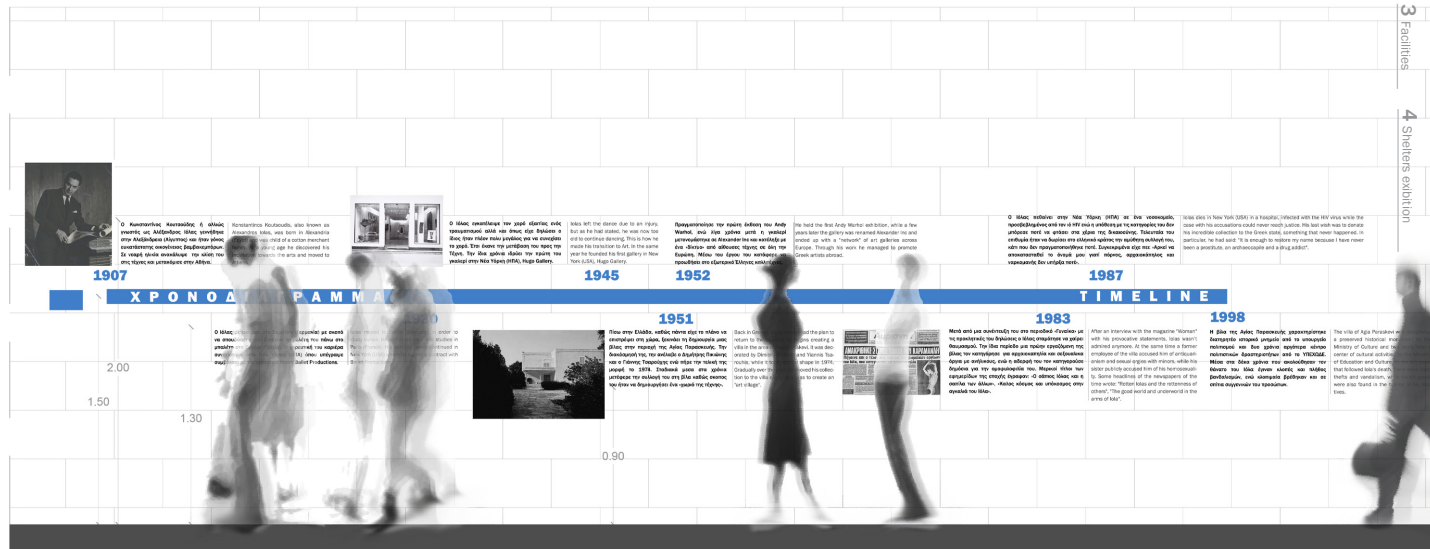

3 Facilities

4 Shelters exhibitior

Σημαντικά γεγονότα της ζωής του Αλεξάνδρου Ιόλα και ορόσημα της ιστορίας του κτηρίου που αποκαλύπτουν τη σημασία του για την νεότερη ιστορία της ελληνικής τέχνης.

Important events in the life of Alexander Iolas and the history of the building that reveal its importance for the modern history of Greek art.

Ο Κωνσταντίνος Κουτσούδης ή αλλιώς γνωστός ως Αλέξανδρος Ιόλας γεννήθηκε στην Αλεξάνδρεια (Αίγυπτος) και ήταν γόνος ευκατάστατης οικογένειας βαμβακεμπόρων. Σε νεαρή ηλικία ανακάλυψε την κλίση του στις τέχνες και μετακόμισε στην Αθήνα.

Konstantinos Koutsoudis, also known as Alexandros Iolas, was born in Alexandria (Egypt) and was child of a cotton merchant family. At a young age he discovered his inclination towards the arts and moved to Athens.

1907

Χ Ρ Ο Ν Ο Δ Ι Α Γ Ρ Α Μ Μ Α

1930

Ο Ιόλας μετακόμισε στο Βερολίνο (Γερμανία) με σκοπό να σπουδάσει χορό. Συνέχισε τη μελέτη του πάνω στο μπαλέτο στο Παρίσι (Γαλλία). Η χορευτική του καριέρα συνεχίστηκε στη Νέα Υόρκη (ΗΠΑ) όπου υπέγραψε συμβόλαιο με τον χορευτικό θίασο Ballet Productions.

Iolas moved to Berlin (Germany) in order to study dance. He continued his ballet studies in Paris (France). His dancing career continued in New York (USA) where he signed a contract with Ballet Productions.

1945

Ο Ιόλας εγκατέλειψε τον χορό εξαιτίας ενός τραυματισμού αλλά και όπως είχε δηλώσει ο ίδιος ήταν πλέον πολύ μεγάλος για να συνεχίσει το χορό. Έτσι έκανε την μετάβαση του προς την Τέχνη. Την ίδια χρόνια ιδρύει την πρώτη του γκαλερί στην Νέα Υόρκη (ΗΠΑ), Hugo Gallery.

Iolas left the dance due to an injury, but as he had stated, he was now too old to continue dancing. This is how he made his transition to Art. In the same year he founded his first gallery in New York (USA), Hugo Gallery.

1951

Πίσω στην Ελλάδα, καθώς πάντα είχε το πλάνο να επιστρέψει στη χώρα, ξεκινάει τη δημιουργία μιας βίλας στην περιοχή της Αγίας Παρασκευής. Την διακόσμησή της, την ανέλαβε ο Δημήτρης Πικιώνης και ο Γιάννης Τσαρούχης ενώ πήρε την τελική της μορφή το 1974. Σταδιακά μέσα στα χρόνια μετέφερε την συλλογή του στη βίλα καθώς σκοπός του ήταν να δημιουργήσει ένα «χωριό της τέχνης».

Back in Greece, as he always had the plan to return to the country, he begins creating a villa in the area of Agia Paraskevi. It was decorated by Dimitris Pikionis and Yiannis Tsarouhis, while it took its final shape in 1974. Gradually over the years he moved his collection to the villa as his goal was to create an “art village”.

Πραγματοποίησε την πρώτη έκθεση του Andy Warhol, ενώ λίγα χρόνια μετά η γκαλερί μετονομάστηκε σε Alexander Inc και κατέληξε με ένα «δίκτυο» από αίθουσες τέχνης σε όλη την Ευρώπη. Μέσω του έργου του κατάφερε να προωθήσει στο εξωτερικό Έλληνες καλλιτέχνες.

He held the first Andy Warhol exhibition, while a few years later the gallery was renamed Alexander Inc and ended up with a "network" of art galleries across Europe. Through his work he managed to promote Greek artists abroad.

1952

1983

Μετά από μια συνέντευξη του στο περιοδικό «Γυναίκα» με τις προκλητικές του δηλώσεις ο Ιόλας σταμάτησε να χαίρει θαυμασμού. Την ίδια περίοδο μια πρώην εργαζόμενη της βίλας τον κατηγορήσε για αρχαιοκαπηλία και σεξουαλικά όργια με ανήλικους, ενώ η αδερφή του τον κατηγορούσε δημόσια για την ομοφυλοφιλία του. Μερικοί τίτλοι των εφημερίδων της εποχής έγραφαν: «Ο σάπιος Ιόλας και η σαπίλα των άλλων», «Καλός κόσμος και υπόκοσμος στην αγκαλιά του Ιόλα».

After an interview with the magazine "Woman" with his provocative statements, Iolas wasn't admired anymore. At the same time a former employee of the villa accused him of antiquarianism and sexual orgies with minors, while his sister publicly accused him of his homosexuality. Some headlines of the newspapers of the time wrote: "Rotten Iolas and the rottenness of others", "The good world and underworld in the arms of Iola".

Ο Ιόλας πεθαίνει στην Νέα Υόρκη (ΗΠΑ) σε ένα νοσοκομείο, προσβεβλημένος από τον ιό HIV ενώ η υπόθεση με τις κατηγορίες του δεν μπόρεσε ποτέ να φτάσει στα χέρια της δικαιοσύνης. Τελευταία του επιθυμία ήταν να δωρίσει στο ελληνικό κράτος την αμύθητη συλλογή του, κάτι που δεν πραγματοποιήθηκε ποτέ. Συγκεκριμένα είχε πει: «Αρκεί να αποκατασταθεί το όνομά μου γιατί πόρνος, αρχαιοκάπηλος και ναρκομανής δεν υπήρξα ποτέ».

Iolas dies in New York (USA) in a hospital, infected with the HIV virus while the case with his accusations could never reach justice. His last wish was to donate his incredible collection to the Greek state, something that never happened. In particular, he had said: "It is enough to restore my name because I have never been a prostitute, an archaeocapile and a drug addict".

1987

T I M E L I N E

1998

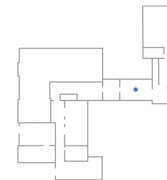
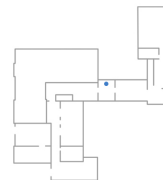
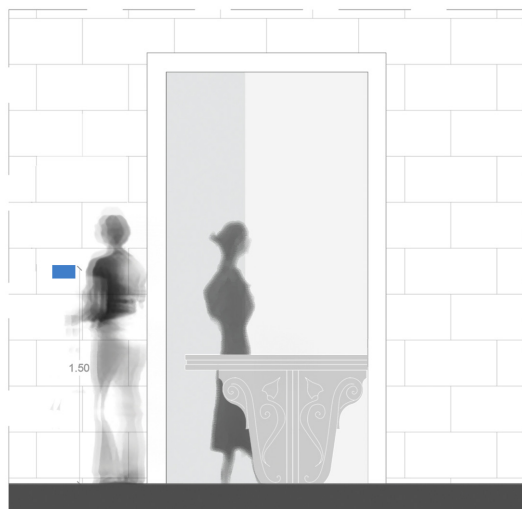
Η βίλα της Αγίας Παρασκευής χαρακτηρίστηκε διατηρητέο ιστορικό μνημείο από το υπουργείο πολιτισμού και δυο χρόνια αργότερα κέντρο πολιτιστικών δραστηριοτήτων από το ΥΠΕΧΩΔΕ. Μέσα στα δέκα χρόνια που ακολούθησαν τον θάνατο του Ιόλα έγιναν κλοπές και πλήθος βανδαλισμών, ενώ κλοπιμαία βρέθηκαν και σε σπίτια συγγενικών του προσώπων.

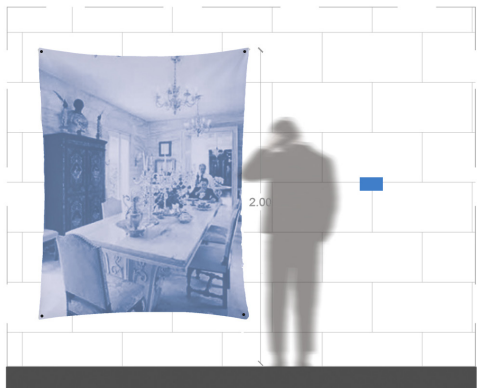
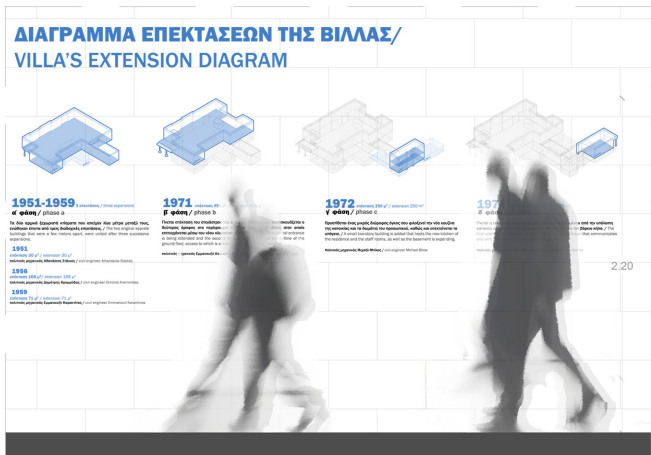
The villa of Agia Paraskevi was designated a preserved historical monument by the greek Ministry of Culture and two years later a center of cultural activities by the Ministry of Education and Culture. In the ten years that followed Iola's death, there were many thefts and vandalisms, while stolen goods were also found in the homes of his relatives.

2b. μαρμάρινο τραπέζι/marble table

Μετά τον θάνατο του συλλέκτη Ιόλα και καθώς η κληρονομιά του έμεινε ανεκμετάλλευτη και η βίλα απροστάτευτη, το κτήριο υπέστη πολλαπλούς βανδαλισμούς. Τα ίχνη των βανδαλισμών στο δωμάτιο με το μαρμάρινο τραπέζι, διατηρήθηκαν ως σημείο μνήμης γι' αυτό το κομμάτι της ιστορίας του κτηρίου.

After the death of the collector Iolas and as his legacy remained unexploited and the villa unprotected, the building suffered multiple acts of vandalism. The traces of the vandalism in the room with the marble table were preserved as a memorial to this part of the building's history.

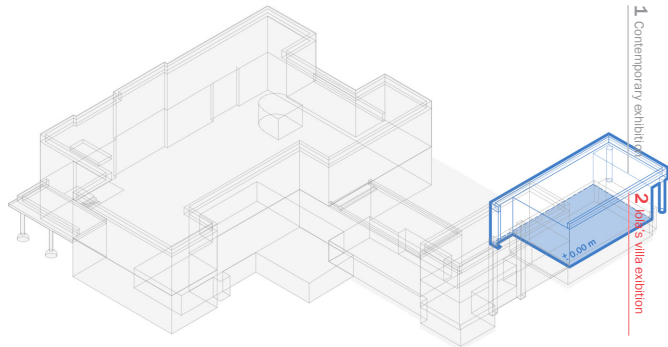
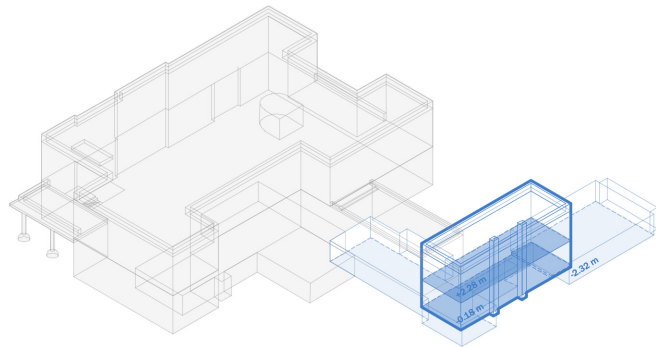
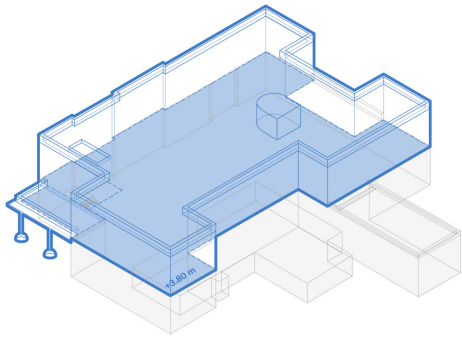
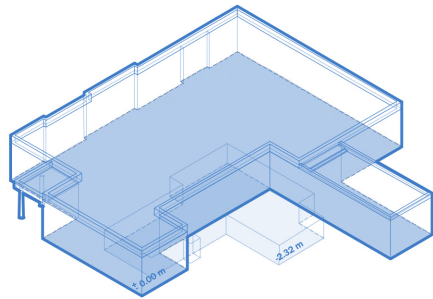

2c. διάγραμμα επεκτάσεων της βίλλας/villa's extensions diagram

Η βίλα Ιόλα δεν είχε πάντα την μορφή που έχει σήμερα. Η ανάγκη φιλοξενίας των καλλιτεχνών των έργων ενός μεγάλου τμήματος της διαρκώς επεκτεινόμενης συλλογής είχε ως αποτέλεσμα την σταδιακή επέκταση της βίλλας.

Villa Iola did not always have the form it has today. The need to accommodate the artists of a large part of the ever-expanding collection resulted in the gradual expansion of the villa.

1951-1959

3 επεκτάσεις / three expansions

α' φάση / phase a

Τα δύο αρχικά ξεχωριστά κτίσματα που απείχαν λίγα μέτρα μεταξύ τους, ενώθηκαν έπειτα από τρεις διαδοχικές επεκτάσεις. / The two original separate buildings that were a few meters apart, were united after three successive expansions.

1951

επέκταση 30 μ² / extension 30 μ²

πολιτικός μηχανικός Αθανάσιος Στάικος / civil engineer Athanasios Staikos

1956

επέκταση 168 μ² / extension 168 μ²

πολιτικός μηχανικός Δημήτρης Κρεμμύδας / civil engineer Dimitris Kremmidas

1959

επέκταση 71 μ² / extension 71 μ²

πολιτικός μηχανικός Εμμανουήλ Καραντίνος / civil engineer Emmanouil Karantinos

1971

επέκταση 495 μ² / extension 495 μ²

β' φάση / phase b

Γίνεται επέκταση του στεγάστρου της κεντρικής εισόδου και κατασκευάζεται ο δεύτερος όροφος στο περίγραμμα του ισογείου, η πρόσβαση στον οποίο επιτυγχάνεται μέσω του νέου κλιμακοστασίου. / The roof of the central entrance is being extended and the second floor is being added on the outline of the ground floor, access to which is achieved through the new staircase.

πολιτικός μηχανικός Εμμανουήλ Καραντίνος / civil engineer Emmanouil Karantinos

1972

επέκταση 250 μ² / extension 250 μ²

γ' φάση / phase c

Προστίθεται ένας μικρός διώροφος όγκος που φιλοξενεί την νέα κουζίνα της κατοικίας και τα δωμάτια του προσωπικού, καθώς και επεκτείνεται το υπόγειο. / A small two-story building is added that hosts the new kitchen of the residence and the staff rooms, as well as the basement is expanding.

πολιτικός μηχανικός Μιχαήλ Μπίκος / civil engineer Michael Bikos

1974

επέκταση 58 μ² / extension 58 μ²

δ' φάση / phase d

Γίνεται η τελευταία προσθήκη ενός χώρου απομονωμένου από την υπόλοιπη κατοικία που επικοινωνεί μόνο με την νέα κουζίνα και τον βόρειο κήπο. / The final addition is a space isolated from the rest of the house that communicates only with the new kitchen and the north garden.

πολιτικός μηχανικός Παύλος Μαυριάς / civil engineer Pavloa Mavrias

1 Contemporary exhibit

2 John's villa exhibit

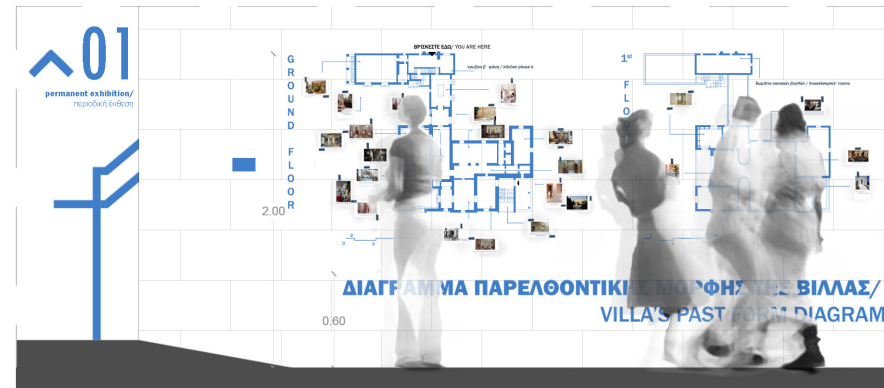
3 Facilities

4 Shelters exhibit

2d. διάγραμμα παρελθοντικής μορφής της βίλλας/villa's extensions diagram

Διάγραμμα αντιστοίχισης φωτογραφικών ντοκουμέντων των επιμέρους χώρων της βίλλας στην κάτοψη.

Diagram of correspondence of photographic documents of the individual spaces of the villa on the floor plan.

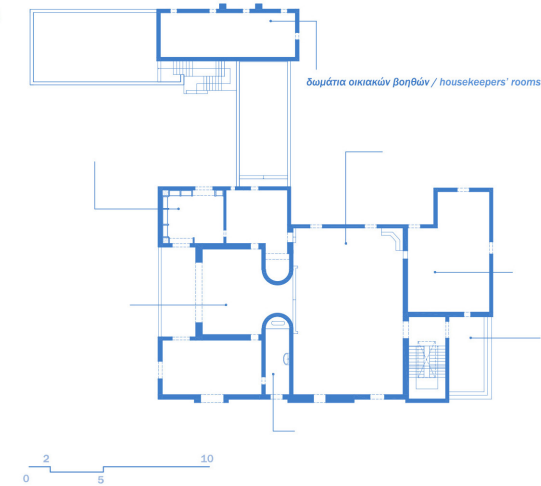
G
R
O
U
N
D

F
L
O
O
R

1st

F
L
O
O
R

Concept Text

Με αφορμή την ιστορία της βίλας Ιόλα και τον τόπο που η ζωή μέσα σε αυτή λειτούργησε στο συλλογικό φαντασιακό της Ελληνικής κοινωνίας στα 80's σκιαγραφώντας το προφίλ μιας μερίδας της gay κοινότητας -οικονομικά εύρωστης και σε προνομιακή σχέση με την τέχνη- η έκθεση shelters επιχειρεί να διερευνήσει και να φέρει μαζί περιπτώσεις στις οποίες ο χώρος μπορεί να λειτουργεί ως άσυλο.

Ο επισκέπτης, υιοθετώντας τον ρόλο του ερευνητή, μελετά στοιχεία που τον βοηθούν να εξιχνιάσει σεξουαλικές υποθέσεις, σκάνδαλα και εγκλήματα και να τα αντιστοιχίσει στους χώρους που συνέβησαν.

Επιμελητικό κείμενο

Με αφορμή την ιστορία της βίλας Ιόλα και τον τόπο που η ζωή μέσα σε αυτή λειτούργησε στο συλλογικό φαντασιακό της Ελληνικής κοινωνίας στα 80's σκιαγραφώντας το προφίλ μιας μερίδας της gay κοινότητας -οικονομικά εύρωστης και σε προνομιακή σχέση με την τέχνη- η έκθεση SHELTERS επιχειρεί να διερευνήσει και να φέρει μαζί περιπτώσεις στις οποίες ο χώρος μπορεί να λειτουργεί ως άσυλο.

Πότε οι άνθρωποι χρειάζονται άσυλο; Τι τους ωθεί σε χώρους καταφύγια; Με ποιον τρόπο τα άτομα που βρίσκονται μέσα σε αυτούς καταφέρνουν να δρουν ελεύθερα και με δικούς τους όρους; Αρκεί αυτή η προϋπόθεση για να χαρακτηριστεί ο χώρος καταφύγιο;

Η έκθεση SHELTERS δίνει τροφή για σκέψη γύρω από τα παραπάνω ερωτήματα μέσω ενός “real life” παιχνιδιού, εμπνευσμένο από το γνωστό επιτραπέζιο CLUEDO. Ο επισκέπτης, υιοθετώντας τον ρόλο του ερευνητή, μελετά στοιχεία που τον βοηθούν να εξιχνιάσει οκτώ σεξουαλικές υποθέσεις, σκάνδαλα και εγκλήματα και να τα αντιστοιχίσει στους οκτώ χώρους που συνέβησαν.

Η έκθεση εκτυλίσσεται σε τρεις χώρους της βίλας, με το δωμάτιο “tarara” να αποτελεί το σημείο έναρξης του παιχνιδιού όπου δίνονται οι οδηγίες για την διεκπεραίωσή του. Ακολουθεί το “clue room”, το βασικό τμήμα της έκθεσης, στο οποίο οι επισκέπτες ανά ομάδες κάθονται γύρω από ένα μεγάλο τραπέζι. Εκεί έρχονται σε επαφή με όλα τα στοιχεία που χρειάζονται για την εξιχνίαση των υποθέσεων. Στόχος τους είναι να λύσουν όλα τα μυστήρια και να δώσουν τις απαντήσεις τους στο τελευταίο δωμάτιο, “Solve the case”. Καλή επιτυχία!

4a. instructions room

4b. clue room

4b. clue room

ΣΧΕΔΙΑ_

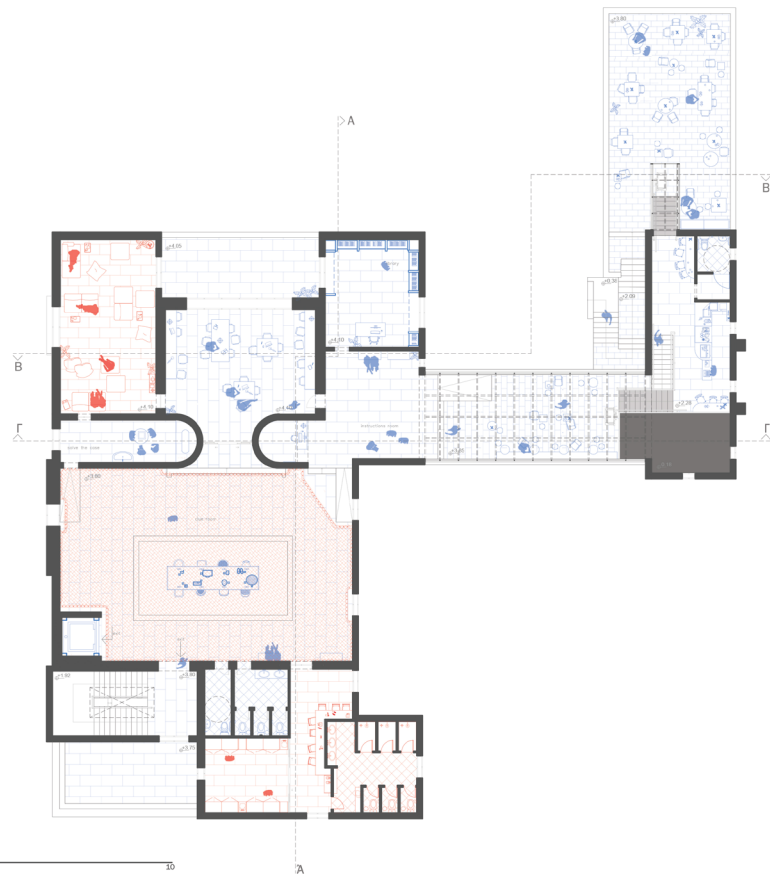
0 5 10
ΚΑΤΟΨΗ ΙΣΟΓΕΙΟΥ

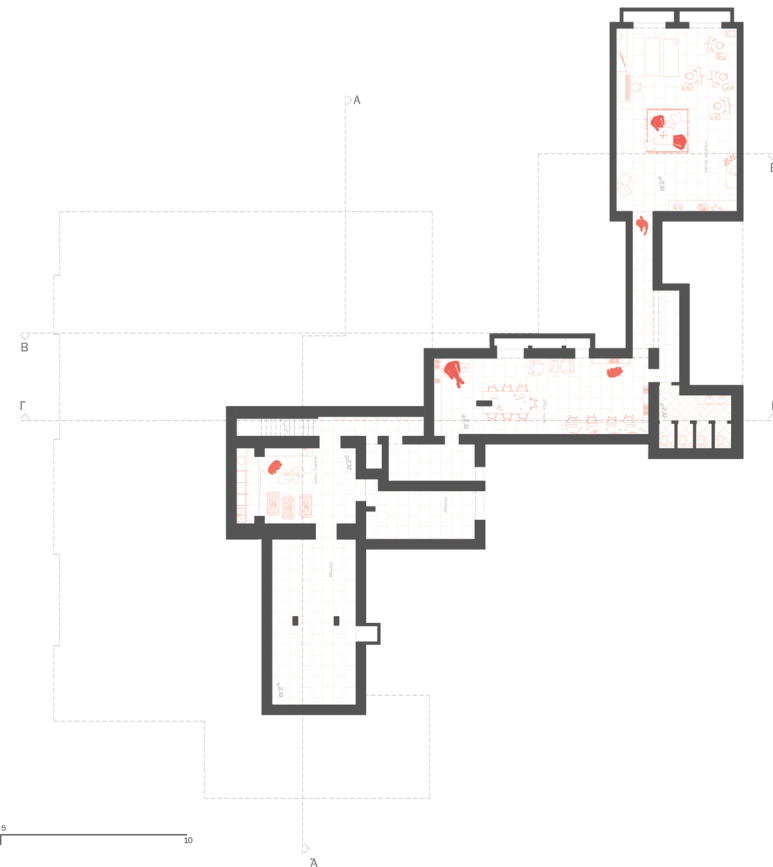
0 2 5 10

ΚΑΤΩΠΗ ΟΡΟΦΟΥ

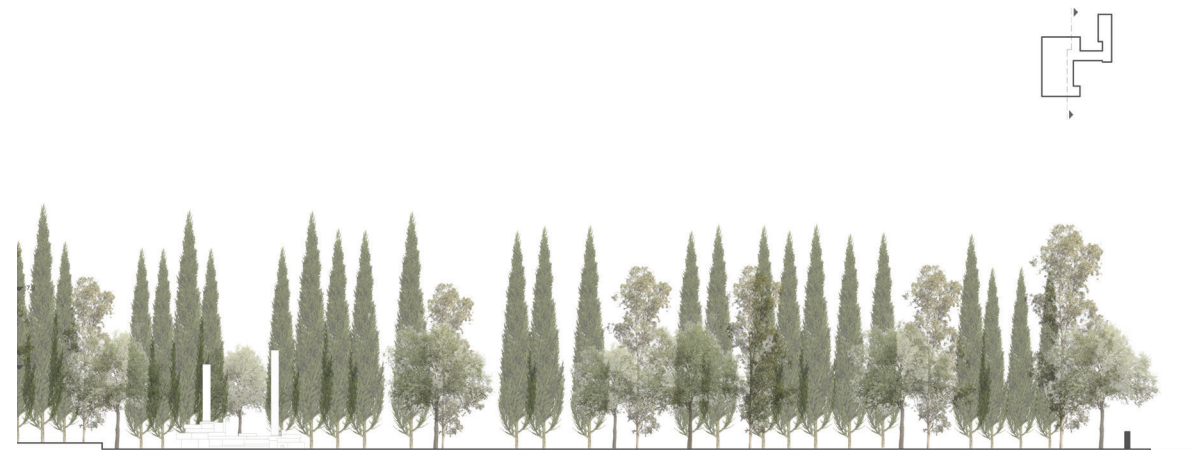
0 2 5 10

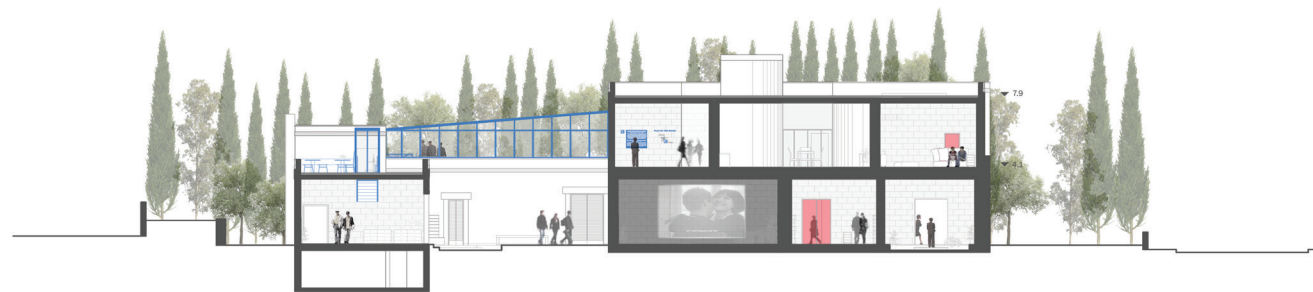
ΚΑΤΩΠΗ ΥΠΟΓΕΙΟΥ

TOMH A-A

TOMH B-B'

TOMH Γ-Γ'

ΟΨΗ Α

ΟΨΗ Β

ΟΨΗ Γ

ΟΨΗ Δ

